

ara és demà

Generalitat de Catalunya
Consell Escolar de Catalunya

**Debat sobre el futur
de l'educació a Catalunya**

Ara és demà

**Debat sobre el futur de l'educació a Catalunya
Conclusions i propostes**

Document 1/2017, aprovat en la sessió plenària del 17 de juliol de 2017

Índex

Presentació.....	3
“Els pilars del sistema educatiu”.....	5
“L’arquitectura del sistema educatiu”.....	8
“El centre educatiu”.....	12
“El professorat”	16
“L’alumnat”.....	22
Annex: Vots particulars	26

Presentació

Per donar compliment a l'encàrrec de la consellera d'Ensenyament, Meritxell Ruiz, de dur a terme un estudi sobre com el sistema educatiu de Catalunya afronta els reptes emergents per avançar en qualitat i equitat al servei d'un nou país, el Consell Escolar de Catalunya (CEC) va convocar un ampli debat, al qual va ser convidada a participar tota la comunitat educativa i la societat catalana en general i que es va desenvolupar al llarg del curs 2016-2017. El projecte es va denominar *Ara és demà*, inspirat en els versos del poeta Miquel Martí i Pol, que ajudaven a entendre el sentit profund d'aquesta reflexió sobre els reptes a afrontar en l'esdevenidor.

Es va proposar un marc inicial de debat en forma de cinc ponències, elaborades per experts en cadascun dels àmbits, amb la intenció de centrar la reflexió en una sèrie d'aspectes rellevants i especialment per anar més enllà de la quotidianitat i posar els llums llargs per prendre perspectiva sobre l'educació del futur.

Les cinc ponències eren:

- “Els pilars del sistema educatiu”, redactada per Lluís Font, president del Consell Escolar de Catalunya i professor titular d'història del pensament contemporani a la Universitat Ramon Llull. Analitzava els principis en què s'assenta el sistema educatiu: educació inclusiva, equitat, plurilingüisme, família i entorn digital.
- “L'arquitectura del sistema educatiu”, elaborada per Joan Mateo, president del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu i catedràtic de mètodes d'investigació i diagnòstic en educació a la Universitat de Barcelona. Es proposava el disseny d'un sistema prou sòlid, en què cada alumne fes el seu trajecte amb una garantia d'igualtat d'oportunitats: les etapes educatives i la seva fonamentació psicopedagògica, les transicions, les segones oportunitats, la formació professional i la integració dels diversos subsistemes, la connectivitat entre l'FP, el batxillerat i el sistema universitari, les passarel·les que es podrien establir, etc.
- “El centre educatiu”, de la qual era autor Francesc Pedró, catedràtic de la Universitat Pompeu Fabra i expert en educació de la Unesco. Plantejava una reflexió en clau de futur sobre l'autonomia del centre, el lideratge pedagògic, l'avaluació, els centres de major complexitat, el paper dels centres educatius com a comunitats d'aprenentatge, etc.
- “El professorat”, proposada pel catedràtic de teoria de l'educació a la Universitat de Barcelona, Miquel Martínez. Destacava la necessitat de revisar aspectes fonamentals de la professió docent: la formació inicial, la formació continuada, l'accés a la funció docent, la carrera professional, la motivació i els elements que conformen la identitat d'un mestre i un professor.
- “L'alumnat”, elaborada per Neus Sanmartí, catedràtica emèrita de la Universitat Autònoma de Barcelona. L'alumnat, el protagonista i el subjecte a qui es destina tot el sistema educatiu. Calia veure què diuen la psicologia i la neurologia sobre com aprenen els infants i els joves,

quin influx educatiu tenen la família, les estructures socials o la tecnologia, i com es va conformant la personalitat que madura.

Al si del Consell, es va desenvolupar el debat sobre les ponències mitjançant una subcomissió específica, en la qual hi havia representada una bona part de la comunitat educativa. El treball de la subcomissió va quedar recollit en els documents de conclusions corresponents a cada un dels eixos de debat, dels quals posteriorment se'n van extreure unes idees clau que van configurar una base per aquest document final.

Així mateix, amb la finalitat de recollir totes les percepcions, visions i interpretacions del món educatiu en un sentit ampli, es va convidar un gran nombre d'organismes, entitats i persones relacionats amb l'educació a analitzar el contingut dels textos dels ponents i expressar les seves idees, propostes i conclusions, tant amb caràcter institucional com individual. Aquestes aportacions es van vehicular a través de diversos canals de participació:

- A la plataforma Participa gencat es van recollir opinions individuals i d'entitats tant sobre les ponències com sobre aquelles qüestions que, a partir de l'experiència professional, es volien aportar al debat.
- A través del correu electrònic araesdema@gencat.cat es van recollir documents d'organismes i entitats i de persones a títol individual, que es van publicar en el seu format original a la xarxa Consescat.
- Per arribar al conjunt de la comunitat educativa, amb la col·laboració de la Secretaria de Transparència i Govern Obert, del Departament d'Afers i Relacions Institucionals i Exteriors i Transparència, es van realitzar setze tallers participatius als territoris. En aquestes sessions presencials, les persones que hi van assistir van tenir l'oportunitat de deliberar sobre el futur de l'educació a Catalunya i aportar el seu punt de vista. Els informes de retorn de cada sessió van recollir-ne les consideracions expressades.
- A fi de portar el debat als centres educatius, es va proposar una experiència de participació ciutadana per integrar tota la comunitat escolar. Més d'un centenar de centres van assumir el repte de realitzar els tallers, les conclusions dels quals van ser recollides pels Serveis Territorials en els informes corresponents.
- El CEC va organitzar tres jornades presencials, en les quals es van abordar els temes de les ponències des d'una perspectiva internacional, d'una banda, i des de l'experiència de centres educatius d'arreu del territori que desenvolupaven iniciatives innovadores, d'una altra. A més, es va fer una jornada de cloenda del debat presencial, en la qual els autors de les ponències van fer un retorn de les aportacions que s'havien rebut fins al moment i els assistents van tenir ocasió d'interactuar amb els ponents.

Acabat el termini previst, totes les aportacions van ser ordenades i analitzades amb la finalitat de fer les síntesis corresponents, a partir de les quals es van seleccionar aquelles propostes que coincidien en nombrosos documents i que, per tant, comptaven amb un suport majoritari.

Així, doncs, aquest document final es va configurar a partir de les idees clau que la subcomissió del CEC havia consensuat, a les quals es van incorporar les nombroses propostes que s'havien formulat en l'ampli procés participatiu obert a la comunitat educativa, i es va estructurar segons els eixos de debat que s'havien definit amb les ponències.

“Els pilars del sistema educatiu”

Com acredita l'experiència internacional, preservar i millorar la qualitat d'un sistema educatiu reclama l'existència d'un marc legal estable i consolidat i, alhora, una anticipació d'escenaris futurs. Els processos participatius oberts a la comunitat educativa i a la societat en general afavoreixen aquesta mirada a llarg termini, i resulten cabdals per a l'Administració pública en establir les polítiques educatives a implementar per promoure l'èxit educatiu de tots els alumnes.

Aquestes polítiques educatives s'han d'inspirar en uns pilars, els quals assenyalen els objectius globals a assolir i les línies d'actuació que els han de fer possibles. En un marc d'unitat i de consens sobre les grans qüestions, el sistema educatiu ha de respectar la pluralitat de projectes educatius pròpia d'una societat rica en opcions, amb diversitat de titularitats, i garantir-ne el finançament suficient. L'equitat, la inclusió, la personalització i el plurilingüisme esdevenen els eixos d'un sistema educatiu que vol donar resposta a les necessitats educatives dels alumnes, en un treball en xarxa amb les famílies i les entitats socials.

La recerca capdavantera i la pràctica fonamentada del professorat constitueixen un gran actiu per afrontar el futur, des de la fidelitat a unes conviccions educatives i socials i amb la voluntat de posar al dia els entorns d'ensenyament i aprenentatge en un món que canvia vertiginosament.

1. Equitat

1.1. El sistema educatiu ha de disposar d'un finançament suficient, per garantir la gratuïtat dels ensenyaments obligatoris i del segon cicle de l'educació infantil en tots els centres educatius sostinguts amb fons públics i per establir les polítiques i els ajuts compensatoris per fer efectiva la igualtat d'oportunitats entre l'alumnat. Així mateix ha de disposar d'un sistema d'ajuts a l'escolarització en el primer cicle d'educació infantil.

1.2. El procés d'escolarització en centres educatius sostinguts amb fons públics s'ha de regir per un principi d'equilibri que conjumini criteris d'equitat i de proximitat i faci possible, alhora, el dret a triar un projecte educatiu singular. Així mateix, ha d'afavorir la distribució equilibrada de l'alumnat i evitar els centres gueto.

1.3. El projecte educatiu de cada centre ha d'integrar de manera coherent les activitats formatives curriculars i extracurriculars dels alumnes, les quals pertanyen a l'aprenentatge formal, no formal i informal i estan en íntima relació amb la formació integral de la persona. Així, el centre educatiu, les famílies, les entitats de lleure i altres institucions socials, talment nodes d'una xarxa, s'interrelacionen i es complementen al servei de l'èxit educatiu de tots els alumnes.

1.4. En un entorn socioeconòmic i cultural en permanent evolució, cal estudiar i actualitzar els indicadors que sustenten les polítiques d'equitat. En aquest sentit es proposa la creació d'un Observatori de l'Equitat, en el qual s'integrin investigadors de grups de recerca i experts de les institucions especialitzades en aquest àmbit, per tal d'identificar àrees de millora en termes d'equitat.

1.5. Els centres educatius ubicats en entorns més complexos han de comptar amb una dotació major de professorat i d'altres professionals de l'educació, seleccionats d'entre els perfils més adequats, i de recursos econòmics i estructurals. A més, han de participar activament en les polítiques de promoció de l'equitat que l'Administració educativa estableixi.

2. Inclusió

2.1. El sistema educatiu ha de garantir per a tots els alumnes contextos d'ensenyament-aprenentatge rics, flexibles i diversos que afavoreixin el creixement personal i social, sense cap tipus de discriminació per raó de gènere, sexe, origen o qualsevol altra condició personal o social. S'han de respectar totes les formulacions que es fan en les declaracions de drets humans i dels infants per tal d'assegurar la igualtat efectiva.

2.2. L'escola ha de ser inclusiva i la diversitat ha de constituir una riquesa i una oportunitat. Per això, cal facilitar una personalització de l'ensenyament-aprenentatge que asseguri el desenvolupament integral d'infants i joves en totes les etapes.

2.3. Els centres han de planificar en el marc del projecte educatiu les mesures i els suports necessaris, de caràcter universal, addicional i intensiu, per fer possible el principi d'inclusió i la igualtat d'oportunitats, comptant amb els recursos adequats.

2.4. En un sistema regit pel principi d'equitat, s'ha de vetllar per l'exercici dels drets i les obligacions de les persones en relació amb l'educació. Aquest mateix principi d'equitat ha de comportar una oferta diversa i suficient de centres i projectes educatius que garanteixin l'atenció de totes les persones i que puguin ser escollits en igualtat efectiva de condicions.

2.5. Un sistema inclusiu ha d'articular al voltant de cadascun dels centres, xarxes col·laboratives entre centres educatius, serveis i entitats que treballen en la diversitat per identificar i donar resposta a les necessitats de l'alumnat.

3. Plurilingüisme

3.1. La llengua catalana i l'occità a l'Aran són les llengües de referència i normalment emprades en els àmbits docent, administratiu i de comunicació, i constitueixen l'eix vertebrador d'un projecte educatiu plurilingüe que garanteixi que, al finalitzar l'ensenyament obligatori, l'alumnat té una competència suficient en llengua catalana, en aranès a l'Aran, i en llengua castellana i un bon coneixement de, com a mínim, una llengua estrangera.

3.2. Els centres educatius han de fer presents les llengües i les cultures de tots els alumnes des d'una perspectiva de tractament integral de les llengües, destacar-ne el valor cultural i econòmic, promoure'n la integració educativa i capacitar-los per convida en una societat multilingüe i culturalment diversa.

3.3. La llengua és un element clau per a l'aprenentatge. Desenvolupar la competència comunicativa i plurilingüe és bàsic per al desenvolupament dels alumnes. Per això cal treballar-la des de totes les àrees i matèries, de manera transversal i impulsar l'ús de metodologies que promouen l'aprenentatge integrat de diferents llengües i d'aquestes amb els continguts, així com veure en la diversitat lingüística un factor d'enriquiment que ens permet ampliar les nostres mirades al món.

3.4. S'ha de reforçar l'aprenentatge de llengües i modernitzar-ne l'ensenyament fomentant l'aprenentatge competencial, orientat a l'ús oral i escrit, amb independència de si es tracta d'una primera llengua o una segona llengua, o bé d'una llengua estrangera.

3.5. L'Administració educativa ha d'impulsar estratègies de valoració i reconeixement social i acadèmic de les diferents llengües familiars dels alumnes per tal de fer present la riquesa cultural de la nostra societat i augmentar-ne la competitivitat.

3.6. L'Administració ha de col·laborar amb altres agents socials, culturals i dels mitjans de comunicació per impulsar iniciatives que afavoreixin l'aprenentatge de les llengües i contribueixin a desenvolupar una societat plenament plurilingüe.

4. Interculturalitat

4.1. Els centres educatius han de ser acollidors i integradors. Han d'afavorir el procés de vinculació de tot l'alumnat amb la llengua i la cultura pròpies del país, i amb els valors de ciutadania que afaïçonen una societat democràtica. Això ha d'anar acompanyat d'un reconeixement de la pluralitat de tradicions culturals existent per fer efectius el diàleg cultural i l'exercici del debat crític sobre les diferents cultures.

4.2. Els centres educatius han de disposar de recursos suficients (traductors, mediadors...) i de suport lingüístic i social per acompanyar l'alumnat i les famílies al llarg de l'escolarització i contribuir a l'assoliment dels objectius competencials i l'enfortiment de la cohesió social.

4.3. La diversitat cultural i religiosa és una característica de la societat actual del nostre país. Aquest fet constitueix una oportunitat a tenir en compte per reflexionar a l'escola sobre les qüestions fonamentals de l'existència humana i sobre els camins d'autorealització promoguts per cada tradició cultural i religiosa.

5. Famílies

5.1. Les famílies són l'element primigeni de l'educació, especialment pel que fa a la socialització de les persones i el conreu dels valors. Són els principals educadors i han de fer equip amb el

professorat i els altres professionals de l'educació, assumint cadascú el seu propi rol i sumant esforços d'una manera coherent, que sense cap mena de dubte té un efecte sinèrgic i multiplicador.

5.2. Cal proporcionar tota la informació necessària sobre els projectes educatius per tal de facilitar que les famílies facin una tria informada del centre educatiu.

5.3. S'ha de fomentar la implicació de les famílies en els diferents espais de participació perquè col·laborin en la governança del sistema educatiu aportant la seva perspectiva sobre l'educació.

5.4. Resulta cabdal el paper de les associacions de mares i pares com a actors principals per aglutinar les famílies i promoure la seva implicació en el projecte educatiu, al servei de l'èxit educatiu de tots els alumnes. Les associacions de mares i pares han d'esdevenir l'element central i fonamental de la participació de les famílies a l'escola, en la seva dimensió col·lectiva, com a autèntica corretja de transmissió de la relació entre les famílies i l'escola.

5.5. Cal desenvolupar polítiques familiars i mesures efectives de conciliació personal i laboral per tal que l'atenció i el seguiment dels processos educatius dels infants i joves siguin efectius.

“L'arquitectura del sistema educatiu”

Les recomanacions de la Unió Europea indiquen que, per respondre als reptes actuals i futurs, els sistemes d'educació i de formació han de ser flexibles i d'alta qualitat; participar d'una manera crítica en l'evolució del mercat laboral i identificar i atendre les demandes dels territoris i dels sectors, específicament dels emergents; garantir la prestació de la formació al llarg de la vida adaptada a una societat més longeva; assegurar la sostenibilitat i l'excel·lència de l'educació; preparar les persones per gestionar les seves competències i adaptar-se als canvis; eliminar els obstacles a la mobilitat transnacional, i aconseguir un finançament sostenible per a l'educació i fer-ne un ús eficient i equitatiu.

L'arquitectura actual del nostre sistema ha d'avançar en funcionalitat i flexibilitat per millorar. Una prova és que gairebé un 18% dels joves decideixen abandonar la formació abans d'haver assolit els nivells competencials que els permetin abordar amb garanties d'èxit un projecte de vida personal i professional.

La revisió del sistema educatiu català s'ha de replantejar des del punt de vista estructural i funcional. Repensar les diferents etapes educatives per ajustar el servei educatiu a les necessitats i expectatives de l'alumnat i de la societat és un repte de primera magnitud que ha de tenir en compte: el paper i la funcionalitat de l'educació infantil, la flexibilitat dels ensenyaments obligatoris, la nova mirada de la formació professional, l'educació d'adults i l'aprenentatge al llarg de la vida.

La gestió dels currículums en les diverses etapes i ensenyaments ha de tenir com a finalitat principal l'assoliment de les competències bàsiques i específiques, disciplinàries i transversals.

Aquest canvi de paradigma modifica substancialment la docència i els aspectes que l'envolten: l'aula, el centre i l'entorn.

És important redefinir les sinergies entre el sistema educatiu, les universitats, el món laboral i altres sectors de la societat sota una perspectiva global i corresponsable del fet educatiu. Les funcions i les responsabilitats dels diversos agents educatius han d'alinejar-se amb els objectius del sistema i amb els objectius de la UE. És un factor clau per aconseguir accions educatives coherents en tots els àmbits (família, escola, lleure i entorn social, laboral i cultural) per incardinar l'educació formal, la no formal i la informal.

1. El sistema

1.1. S'ha de tendir a un sistema més flexible, dinàmic, inclusiu i desburocratitzat, amb una estructura basada en cicles i en la qual l'alumne pot optar, a partir d'un determinat nivell educatiu, per diverses alternatives i itineraris formatius com a conseqüència d'un procés d'orientació i acompanyament.

1.2. L'autonomia de centre i de projecte, element fonamental per tal de disposar d'un sistema plural i divers, és indispensable per a la flexibilitat i l'adaptabilitat del sistema a les necessitats de l'alumnat i a la realitat de les famílies, l'entorn i les empreses.

1.3. Cal una revisió profunda del currículum orientada a l'assoliment efectiu de les competències bàsiques i específiques pròpies de cada etapa, amb molta optativitat, flexibilitat i diversitat d'itineraris i metodologies, per garantir l'èxit educatiu de tothom i l'aprenentatge al llarg de la vida. Aquestes competències han de ser coherents amb les finalitats i els principis ètics de l'educació com a garant de la capacitat per a la plenitud humana en una societat lliure i democràtica.

1.4. La personalització de l'aprenentatge i l'atenció a la diversitat de l'alumnat són elements fonamentals per assolir l'èxit educatiu de tots els nois i noies, per això han d'orientar l'arquitectura del sistema educatiu i el seu funcionament.

1.5. L'arquitectura del sistema ha de garantir la continuïtat i la coherència educatives entre els cicles i etapes.

2. Les etapes

Educació infantil (0-6 anys)

2.1. S'ha de mantenir l'educació infantil de zero a sis anys en dos cicles (0-3 i 3-6), com una etapa amb un alt valor educatiu, ben diferenciada, coherent, consolidada i amb entitat pròpia.

2.2. Universalitzar l'escolaritat als dos anys afavoriria els processos d'estimulació precoç, la conciliació i l'equitat, especialment amb referència a les famílies més desfavorides.

2.3. En aquesta etapa es considera especialment rellevant proporcionar flexibilitat segons les necessitats d'infants i famílies, sempre que es preservi la qualitat educativa.

Ensenyaments bàsics (6-15 anys)

2.4. L'etapa d'ensenyaments bàsics aplega els dos cicles d'educació primària i el primer d'educació secundària i s'orienta als aprenentatges per competències i l'atenció de les necessitats, ritmes i interessos diversos de l'alumnat. Cada cicle comprèn tres cursos.

2.5. En la planificació educativa, convé promoure el model d'institut-escola en coherència amb el plantejament d'ensenyament bàsic entre els 6 i els 15 anys. La reconversió dels centres actuals és un objectiu a mitjà i llarg termini.

2.6. En els darrers cursos, caldria oferir una formació preprofessional en el marc de la diversificació curricular i d'acord amb els interessos dels alumnes.

2.7. La programació de l'etapa ha de flexibilitzar i diversificar tots els aspectes referits a la jornada i l'horari, d'acord amb les necessitats de l'alumnat i la realitat de les famílies i el territori. En aquest sentit, cal tenir en compte les avaluacions de les experiències i plans pilot que s'hagin dut a terme.

Segon cicle d'educació secundària (15-18 anys)

2.8. L'obligatorietat de l'educació fins als 18 anys està fortament condicionada per dos aspectes clau: la capacitat efectiva del sistema educatiu de respondre als interessos i necessitats de tot l'alumnat i l'adequació de la legislació laboral per tal de poder definir diferents itineraris que permetin combinar formació i ocupació.

2.9. Aquest darrer cicle d'educació obligatòria ha de comprendre una part competencial comuna i una altra d'opcional, de formació específica acadèmica i/o professional, i ha de caracteritzar-se per l'acompanyament, la tutorització i l'orientació. L'orientació professional hauria de comptar amb la col·laboració de les empreses. Tot això per assegurar una progressió satisfactòria de l'alumnat i proveir-lo d'estratègies personals per construir i reconstruir la seva identitat professional al llarg de la vida.

2.10. Cal una anàlisi de l'impacte normatiu i una previsió econòmica dels recursos de què caldria disposar per implantar els canvis proposats en la darrera etapa de l'ensenyament obligatori: estendre l'ensenyament obligatori fins als 18 anys, i per equiparar el batxillerat i la formació professional inicial. També cal redefinir l'estructura i la tipologia de centres i revisar l'oferta d'estudis i el mapa escolar.

2.11. La formació de caràcter acadèmic i la de caràcter professional s'han de poder combinar i impartir en els mateixos centres i/o zones, amb una oferta curricular flexible. S'han d'afavorir els itineraris de promoció personal i professional i possibilitar l'adaptació a les situacions personals i professionals de l'alumnat, facilitant vies d'incorporació d'alumnes de diferents edats als itineraris

professionalitzadors, amb reconeixement i validació dels aprenentatges adquirits en activitats i experiències.

2.12. Convé estendre i ampliar la col·laboració amb empreses en la formació i generalitzar a tot l'alumnat d'aquesta etapa les pràctiques en empreses i/o de serveis a la societat.

2.13. És imprescindible ampliar l'oferta d'itineraris específics per a l'alumnat que mostra dificultats per superar l'educació obligatòria. S'han de promoure noves ofertes formatives per a l'alumnat que no està preparat per cursar ni un batxillerat ni un cicle de grau mitjà, perquè pugui continuar desenvolupant la seva trajectòria formativa.

Formació professional superior

2.14. Si bé el Departament d'Ensenyament ha de ser l'actor articulador, cal desenvolupar el marc legislatiu i institucional amb implicació directa dels altres agents involucrats (altres departaments de la Generalitat, Servei Públic d'Ocupació, organitzacions empresarials i sindicals, Administració local, cambres de comerç) per aconseguir un sistema que desenvolupi els objectius, finalitats i principis de la Llei 10/2015 de qualificació i formació professionals. La integració de la formació professional, la millora en la planificació atenent a la demanda i l'anàlisi de necessitats, l'actualització del catàleg de qualificacions professionals, l'impuls i extensió de la formació dual són elements a desenvolupar en el marc del que ha establert la Llei 10/2015.

2.15. S'ha de promoure l'orientació professional i flexibilitzar la possibilitat de passar-les entre ensenyaments de formació professional superior, de grau i de postgrau, per facilitar la personalització dels itineraris formatius. L'Administració ha de preveure una estructura que respongui als interessos dels estudiants i del mercat laboral amb diversos nivells d'especialització i aprofundiment de les diferents branques.

3. Noves oportunitats

3.1. El sistema ha de garantir la continuïtat formativa per prevenir i reduir l'abandonament escolar. En aquest sentit, cal potenciar els programes de noves oportunitats en el segon cicle de l'educació secundària amb itineraris personals d'aprenentatge competencial i professional.

3.2. Els programes han d'afavorir la construcció d'itineraris personalitzats i el desenvolupament de recorreguts formatius més ajustats a les necessitats dels adolescents i joves que provenen de l'abandonament i amb baixa qualificació acadèmica.

3.3. Els programes de noves oportunitats han d'aplicar estratègies d'acompanyament i orientació reforçades per possibilitar la transició pels diferents nivells educatius i d'obtenir acreditacions que garanteixin els recorreguts formatius de manera no finalista amb l'opció de retornar al sistema educatiu. Caldria definir perfils específics de professionals i docents en les plantilles per treballar amb aquest alumnat.

3.4. Crear una taula integrada per diferents agents educatius (ensenyament, municipis, representants de les famílies, associacions d'alumnes i sindicats d'estudiants, representants empresarials i sindicals) permetria dissenyar un pla formatiu real que incorporés l'alumnat que està a les portes de l'abandonament escolar i/o formatiu i fer-ne el seguiment.

3.5. S'ha de garantir que el disseny d'un nou mapa escolar incorpori els programes de noves oportunitats i ajustar la funció de la formació d'adults a les necessitats d'encaix social i laboral de les persones adultes, i promoure'n la vinculació als programes de noves oportunitats.

3.6. S'ha d'introduir flexibilitat als horaris, per permetre als alumnes treballar, estudiar i participar, i també facilitar la formació semipresencial o a distància d'una part dels continguts, per afavorir la plena transició al treball i a la vida adulta mitjançant continguts curriculars pertinents, posant èmfasi especial en les competències professionals, la cultura del treball i la iniciativa emprenedora.

“El centre educatiu”

La realitat actual dels centres educatius del país és ben diversa pel que fa a les variables que defineixen els contextos escolars i que condicionen l'organització, el funcionament i la gestió del centre. Aquesta realitat dispar ha d'orientar la reflexió al voltant del que hauria de ser el centre educatiu en el futur sistema educatiu català.

El projecte educatiu de cada centre (PEC) té una rellevància especial perquè contextualitza els principis i objectius del sistema a la realitat concreta, a partir de la diagnosi acurada i rigorosa de les necessitats educatives dels alumnes. El centre educatiu no és ja una unitat simplement executora, sinó una organització dinàmica que gestiona el coneixement, l'experiència i el saber de tots els seus membres per transformar-los en intel·ligència col·lectiva, i que reflexiona i es repensa de manera contínua a través de l'avaluació.

En aquest sentit, l'Administració ha de promoure una cultura avaluativa en tots els nivells del sistema per aconseguir la màxima qualitat en la prestació del servei educatiu. Alhora, l'autoavaluació i l'avaluació externa orienten la presa de decisions que tenen com a finalitat la millora de la qualitat en l'àmbit de l'organització i la gestió del centre, de les competències professionals docents i dels processos d'aprenentatge dels alumnes.

El bon funcionament d'un centre requereix un bon projecte i un bon govern, per tant, cal aprofundir en el lideratge pedagògic distribuït i l'autonomia dels centres. I el bon funcionament s'ha de traduir en benestar, seguretat, convivència i, en definitiva, un bon clima per establir les condicions que facilitin els aprenentatges, les relacions interpersonals i la participació en el disseny de les normes de convivència i el seu respecte.

L'autonomia del centre es complementa amb el treball en xarxa, per això és fonamental la col·laboració entre centres, fomentar-ne l'excel·lència —entesa com assolir l'objectiu que cada alumne desenvolupi al màxim les seves capacitats i que el mínim comú sigui el més alt possible—,

garantir la igualtat d'oportunitats de tot l'alumnat i facilitar el dret d'elecció de projecte educatiu i la diversitat equitativa de l'oferta.

1. Autonomia de centre

1.1. Per promoure l'autonomia de centre com a instrument per donar resposta a les necessitats i a la diversitat de l'alumnat i contribuir a garantir l'equitat i la qualitat de l'educació, el Departament d'Ensenyament ha de progressar en la simplificació de la normativa reguladora dels centres educatius.

1.2. En el desenvolupament de l'autonomia de centre, la planificació estratègica, la corresponsabilitat i la cooperació entre l'Administració educativa, els centres, l'Administració local i els agents educatius són clau per millorar el sistema educatiu.

1.3. El paper de l'Administració educativa ha de centrar-se especialment a fixar quines són les competències que l'alumnat ha d'assolir en cada etapa educativa, generar els mecanismes per avaluar els resultats de l'alumnat i dels centres, i donar suport als processos de millora.

1.4. Cal comptar amb un marc normatiu que posi l'accent en la millora de la qualitat del sistema educatiu a través de l'excel·lència, l'autonomia, la millora de l'equitat i la inclusió.

1.5. Cal vetllar per la coherència entre els principis de l'autonomia de centre, la provisió de llocs de treball de personal docent de perfils diferents i la redefinició de la funció pública catalana.

1.6. L'autonomia dels centres incorpora dimensions diferents, complementàries i vertebrades les unes amb les altres:

- L'autonomia pedagògica té com a objectiu implementar el currículum competencial tenint en compte criteris d'atenció a la diversitat i d'inclusió de l'alumnat. En aquest sentit, els centres haurien de poder exercir la capacitat d'incorporar objectius curriculars addicionals, distribució horària i d'espais, agrupació de l'alumnat i desenvolupament de projectes didàctics propis.
- L'autonomia organitzativa ha de permetre als centres dotar-se d'una estructura pròpia i singular, orientada al desenvolupament del seu PEC. Aquesta autonomia organitzativa hauria de permetre definir l'estructura de govern i de coordinació del centre, definir els perfils docents, així com determinar i concretar els òrgans i procediments per a la participació en la presa de decisions dels diferents agents de la comunitat escolar.
- L'autonomia de gestió ha d'estar orientada a afavorir l'acompliment del PEC amb l'acompanyament i el suport de l'Administració educativa. Ha de contribuir a assolir els objectius pedagògics del centre, aplicant els principis d'eficàcia, eficiència, integració, descentralització, flexibilitat, participació i compromís de la comunitat educativa.

1.7. L'Administració educativa ha de garantir que tots els centres disposin d'un projecte educatiu actualitzat i adaptat a la realitat, i ha de dotar el sistema de recursos suficients per al desplegament de l'autonomia de centre amb garantia d'equitat i de qualitat.

1.8. S'ha de redefinir el rol dels serveis educatius i de la Inspecció d'Educació en el desenvolupament de l'autonomia de centre.

2. Governança i lideratge

2.1. Fomentar el lideratge distribuït, o en xarxa, als centres educatius és una fórmula que ha de contribuir a enfortir la corresponsabilitat i també aprofitar millor el coneixement i el talent de la comunitat educativa.

2.2. Convé aprofundir el concepte d'equip de lideratge i generar incentius per potenciar la participació i la implicació en la governança als centres.

2.3. S'ha de desenvolupar un model de direcció i lideratge amb capacitat d'avaluar, acompanyar i donar suport als equips docents, i també de potenciar el desenvolupament professional.

2.4. La governança d'un centre requereix reunir tant capacitats de direcció pedagògica com de direcció en la gestió i l'administració. En aquest sentit, cal identificar les necessitats de coneixements i formació específica per definir el perfil i les competències per a la governança i el lideratge als centres.

2.5. Les tasques directives i de lideratge als centres han de ser explícites i reconegudes, i s'ha de disposar de temps per fer-les i dels recursos adequats a les funcions i competències.

2.6. Per incentivar els equips directius, s'han de definir els processos de selecció de candidats a la formació directiva i oferir perspectives de carrera professional al professorat que no comportin l'abandonament de la docència.

2.7. Convé dissenyar un model de direcció professional que defineixi les competències tècniques, personals i socials necessàries per exercir-la, la formació adequada i els processos de participació i selecció que, en tot cas, han de respectar els principis d'igualtat i transparència. En aquest procés de disseny, cal assegurar el consens i la participació dels agents socials.

3. Avaluació

3.1. L'avaluació als centres ha de ser integral i orientada a la millora contínua (interna i externa, vertical i horitzontal...). En aquest sentit, s'ha de dissenyar un sistema d'avaluació que tingui en compte indicadors de progrés vinculats als resultats acadèmics i educatius, als processos d'ensenyament-aprenentatge, a l'organització i la gestió del centre i als processos de participació.

3.2. S'han de definir clarament els rols dels diferents agents avaluadors: professorat, alumnat, famílies, equip directiu, diferents administracions educatives, Inspecció d'Educació, Administració

local, etc., de manera que l'avaluació sigui participativa i transparent, i que es doti de major credibilitat i posterior compromís de la comunitat educativa en els processos de millora que se'n derivin.

3.3. L'avaluació també ha de ser útil per retre comptes a la comunitat educativa i a la ciutadania, i ha de contribuir especialment a incrementar la qualitat educativa que l'alumnat rep en un context d'igualtat d'oportunitats.

3.4. Cal millorar els processos d'avaluació externa per disposar d'informació significativa sobre variables clau del sistema i valorar tendències en relació amb els objectius educatius comuns de la Unió Europea.

4. Processos de participació

4.1. Els centres han de fomentar la participació activa de la comunitat escolar. En aquest sentit, cal repensar la composició i les funcions d'òrgans com el consell escolar, reforçar el paper del claustre i les associacions de mares i pares, i promoure espais de participació de l'alumnat (associacions, consells de delegats, sindicats d'estudiants...).

4.2. Cal promoure els òrgans de participació, consulta i assessorament per propiciar la col·laboració i la cooperació d'institucions i agents socials com poden ser els consells (consells municipals d'educació, consells d'infants i adolescents, consells de joventut, agrupacions de professorat jubilat, etc.).

4.3. Convé crear nous espais i fórmules diverses que afavoreixin la participació de la comunitat educativa en la presa de decisions efectives pel que fa al desplegament del projecte educatiu de centre i la seva vinculació amb l'entorn.

4.4. Els processos de participació s'han d'incorporar als centres com a indicador de qualitat democràtica en l'avaluació interna i externa.

4.5. El professorat s'ha de formar per garantir la participació, a fi de millorar el poder decisiu dels alumnes i la implicació de les famílies en el centre.

5. Col·laboració amb l'entorn

5.1. L'Administració educativa i les administracions municipals i supramunicipals són corresponsables de fomentar espais de cooperació que vetllin per la identificació de necessitats, la millora de tots els centres del Servei d'Educació de Catalunya i la xarxa de recursos educatius del territori.

5.2. Tot centre educatiu ha d'adquirir un compromís amb l'entorn d'acord amb el projecte educatiu i el context, per exemple, l'escola a temps complet (obertura d'espais, servei comunitari...).

5.3. Els centres han d'identificar i promoure la col·laboració amb els agents educatius de l'entorn (centres educatius, universitats, altres centres de formació reglada i no reglada, fundacions, empreses, entitats d'educació en el lleure, altres entitats i plataformes...) per tal de compartir i transferir experiències, recursos, coneixements, materials, etc.

5.4. S'ha d'afavorir la incorporació a les plantilles d'altres professionals que intervenen en l'educació (terapeutes, educació social, infermeria...), d'acord amb l'autonomia i el projecte educatiu de cada centre, per tal de garantir l'actuació integral en l'alumnat.

5.5. Es considera imprescindible el treball transversal dels diferents agents de la xarxa de protecció de la infància i l'adolescència (sanitaris, socials, justícia, treball...). Els centres educatius haurien de poder comunicar d'una manera més fàcil i efectiva als centres de salut, serveis socials o autoritats de l'àmbit jurídic i policial si detecten problemes de salut mental o en l'ambient familiar de l'alumnat o de consum i tràfic d'estupefaents. Calen protocols ràpids i efectius de col·laboració entre tots els agents de la xarxa per prevenir problemes i conductes lesives i garantir la igualtat d'oportunitats.

6. Convivència

6.1. Els centres educatius han de disposar d'un projecte de convivència com a instrument en què es reflecteixen els principis i les accions que el centre desenvolupa per capacitar la comunitat educativa per a la convivència i la gestió dels conflictes en el marc d'un plantejament integral i global, en el qual tota la comunitat educativa s'implica.

6.2. Cal garantir que aquestes actuacions vagin adreçades a la millora de la convivència a l'aula, al centre i a l'entorn, amb el benentès que la permeabilitat entre aquests tres àmbits d'intervenció afavoreix la transferència d'aprenentatges, valors, actituds i hàbits relacionals.

“El professorat”

La concepció actual de l'educació associa de manera explícita la professió i la formació integral de les persones, i la fa esdevenir un factor clau per al progrés del conjunt de la societat. Per tant, la professió docent incorpora dues perspectives mútuament relacionades: la individual o personal i la col·lectiva o social.

La professió docent ha de ser exercida des de l'autonomia, el respecte mutu i la col·laboració entre companys i amb el conjunt d'agents que intervenen en el centre. L'autonomia moral i intel·lectual, científica i didàctica constitueix un principi orientador de la conducta professional dels docents que ha de ser conjugat encertadament amb la vinculació al projecte de centre i el compliment de la normativa reguladora corresponent.

La qualitat d'un sistema educatiu està força condicionada per la capacitació dels seus docents, tal com evidencien nombrosos estudis internacionals. L'adquisició d'un perfil competencial adequat depèn en gran mesura dels processos de formació inicial, de formació continuada i del treball en

equip i en xarxa, que modula i permet el creixement professional. El reciclatge i l'actualització dels coneixements i de les competències pròpies de la professió docent són una responsabilitat individual de cada docent, però també de l'equip i de l'Administració educativa que ha de proporcionar els recursos necessaris per poder fer-la efectiva.

Des d'un punt de vista deontològic, la doble dimensió personal i social de la professió docent determina que l'exercici professional comporti un compromís ètic inexcusable en atenció a la condició de servei públic del sistema educatiu. Les associacions i col·legis professionals, les patronals i els sindicats tenen un paper important en la definició de l'ètica professional, per això haurien de participar en el seguiment de com es porta a la pràctica i fer aportacions i suggeriments a l'Administració per adaptar-la a les necessitats de l'ecosistema educatiu.

La dimensió col·laborativa de la professió docent cobra una especial rellevància en l'actual escenari de societat del coneixement, en la qual les relacions entre iguals representen un factor clau per accedir a la informació, analitzar-la correctament i prioritzar-la de cara a la generació de coneixement útil per al desenvolupament competencial personal i de l'organització. La capacitat de treball en equip no és una opció, sinó que ha de ser promoguda i incorporada de manera decidida en la formació inicial de mestres i professors per garantir uns mínims competencials que permetin que es desenvolupi correctament quan els docents s'incorporen als centres educatius.

1. El perfil del docent i la planificació

1.1. L'Administració educativa ha de definir, d'acord amb les universitats, col·legis professionals i altres agents implicats, el conjunt de coneixements, actituds, habilitats, valors i competències per a l'exercici de la professió docent. Cal comptar especialment amb la participació dels professionals de l'educació en exercici.

1.2. Cal adequar els currículums universitaris a aquest perfil, d'acord amb els requeriments de la societat i les aportacions dels diferents agents implicats.

1.3. La planificació de l'oferta d'ensenyaments universitaris ha de tenir en compte les necessitats laborals de professorat que hi haurà a mitjà termini. Per atendre aquesta planificació, es proposa desenvolupar l'Agència d'Avaluació i Prospectiva del Sistema Educatiu que la LEC preveu.

2. L'accés i el model de formació inicial

2.1. Amb l'objectiu d'atreure el talent i afavorir la qualitat professional, és important redefinir els requisits i els procediments d'accés i admissió a la formació inicial dels docents (notes de tall, entrevista...).

2.2. El model de formació del professorat s'ha de revisar en profunditat per garantir l'adquisició de coneixements, actituds, habilitats, valors i competències estretament connectats amb la realitat educativa.

2.3. Es proposa que les titulacions que condueixen a la docència tinguin un nombre mínim de 300 crèdits i una formació equivalent al nivell de màster.

2.4. S'ha de tendir a un cos docent únic per a totes les etapes de l'ensenyament obligatori. L'accés ha de ser amb independència de la titularitat del centre en què s'inicia la carrera professional i ha de preveure una habilitació professional per impartir els diferents ensenyaments.

2.5. L'estructura de la formació inicial hauria de permetre diverses vies d'entrada i oferir la possibilitat d'ampliar estudis per poder canviar d'etapa en el marc d'una carrera professional més dinàmica i oberta.

2.6. La formació inicial hauria de contenir per a tots els ensenyaments:

- competències pedagògiques i didàctiques;
- competències per a l'atenció a la diversitat;
- competències en plurilingüisme;
- competències digitals;
- competències emocionals, personals i relacionals;
- comunicació i treball en equip.

2.7. L'Administració ha de proporcionar mecanismes que garanteixin l'equitat en l'accés a la formació inicial mitjançant els recursos econòmics suficients.

3. La residència i la mentoria

3.1. S'ha de potenciar una formació més pràctica que inclogui des d'alternances universitat-escola al primer curs del grau fins al model de residència en la formació inicial del professorat.

3.2. La figura del professorat tutor de pràctiques al centre s'ha de revisar: se l'ha de dotar d'un paper formador al mateix nivell que el professorat universitari i dels recursos necessaris de temps, dedicació i reconeixement.

3.3. Cal definir un model de residència que possibiliti el treball en centres educatius i amb mentors diferents i que sigui considerat un període d'habilitació per a l'acreditació professional, la qual s'ha de caracteritzar per la transparència en l'avaluació i ha d'estar dotada dels mecanismes de reorientació que calgui en cas de no assoliment.

3.4. Es proposa crear el perfil de professor mentor durant aquest període de residència, participat pel centre educatiu, la Universitat i l'Administració. El professor mentor ha de comptar amb recursos i reconeixement per exercir les seves funcions.

3.5. Cal vetllar perquè tots els centres del Servei d'Educació de Catalunya reuneixin els requisits de qualitat per ser considerats centres formadors i oferir pràctiques del grau i del màster.

3.6. Promoure una xarxa d'escoles europees i internacionals permetria desenvolupar-hi períodes de pràctiques equiparables als que es puguin realitzar en el nostre context.

4. Accés a la funció docent

4.1. Per redefinir el model actual d'accés a la funció docent s'ha de valorar la incorporació d'instruments d'avaluació qualitativa i de competències interpersonals i intrapersonals com l'entrevista, la simulació de casos reals, l'acreditació de formació en autoconeixement i creixement personal, la participació en associacions sense ànim de lucre i en programes d'acció social (voluntariat, per exemple) o la incorporació de tests psicotècnics, entre d'altres.

4.2. S'ha de repensar el model de definició de les plantilles dels centres i la provisió de llocs de treball per introduir-hi mecanismes que permetin adequar el perfil del docent amb el projecte educatiu i el context del centre, i garantir que es mantinguin els criteris de mèrit, concurrència i transparència.

4.3. L'accés a la funció docent ha de ser prou flexible per facilitar la incorporació de diferents perfils professionals (experts, professionals del món de l'empresa...).

4.4. Els centres han de disposar d'un pla d'acollida del nou professorat, en el qual s'expliciti el projecte educatiu de centre i es proporcioni informació rellevant pel que fa al coneixement de l'entorn social i cultural, entre altres aspectes.

5. La formació permanent

5.1. S'ha de promoure la formació permanent del professorat d'acord amb el projecte educatiu de centre i, a la vegada, el professorat s'ha de poder formar d'una manera transversal segons els seus interessos i la voluntat de mobilitat per desenvolupar la seva carrera professional.

5.2. La formació permanent vinculada al projecte educatiu hauria de ser planificada, reconeguda, gratuïta, dintre de l'horari laboral dels docents i orientada a la millora contínua.

5.3. Cal tendir al desenvolupament de plans personalitzats de formació per a l'equip docent (objectius, proposta de formació, seguiment, avaluació...), i preveure un programa específic de formació adreçat als equips directius per a la gestió dels plans de formació al centre i l'avaluació de l'impacte, l'aplicació i la transferibilitat de la formació contínua a la pràctica docent i al funcionament general del centre.

5.4. En l'oferta de formació permanent, s'han de programar d'una manera periòdica aspectes com l'educació emocional, la mediació i la resolució de conflictes, l'atenció a la diversitat, la gestió del grup, la comunicació i la innovació pedagògica.

5.5. Es proposa constituir una taula de formació del professorat, amb la participació de tots els agents implicats, per elaborar un nou pla marc per a la formació permanent del professorat i per promoure l'acompanyament als centres i al professorat, la participació en xarxa i la formació de formadors.

5.6. S'haurien de repensar i diversificar els models i els canals de formació permanent: formació entre iguals, intercanvis docents entre escoles, formacions semipresencials, formació en línia o per videoconferència, estades a les empreses en la formació professional, etc. i aprofitar la xarxa de centres de recursos pedagògics del territori.

5.7. Aprofundir en la relació entre els centres i les universitats permetria aconseguir avenços en la recerca pedagògica i la innovació. Cal definir un pla de formació de formadors que vetlli per la formació continuada i la interconnexió entre el professorat universitari i els centres educatius. En aquest sentit, seria recomanable la creació del perfil de professor formador resident al centre.

6. Carrera docent i desenvolupament professional

6.1. S'ha de preveure un desenvolupament de la carrera professional més flexible i que possibiliti la mobilitat entre les etapes.

6.2. Es proposa establir models d'acreditació diversos en les diferents fases i modalitats de formació que permetin avançar en una carrera docent en què sigui possible canviar de llocs de treball al llarg de la vida professional i incorporar, així, nous coneixements i més possibilitats de promoció.

6.3. La configuració d'equips mixtos de mestres en actiu i de professorat universitari permetria desenvolupar projectes d'innovació i recerca als centres educatius que, alhora, podrien ser font de noves línies de formació permanent.

6.4. Els instituts de ciències de l'educació de les universitats han de ser agents per afavorir les relacions centre-universitat, difondre les recerques i les accions formatives que se'n puguin derivar i possibilitar l'acompanyament en el desenvolupament de recerques que parteixin de la pràctica docent.

6.5. Els centres docents han de disposar d'eines per desenvolupar un programa propi de detecció i gestió del talent, tant en l'àmbit pedagògic com en el directiu.

6.6. Convé afavorir la creació de xarxes professionals per tal d'incentivar les oportunitats d'intercanvi, suport i acompanyament al docent per al desenvolupament professional mitjançant fórmules diverses.

6.7. Cal definir models integrals d'avaluació amb l'objectiu de desenvolupar estratègies i plans de millora, que incorporin metodologies i agents diversos: direcció de centre, avaluació entre iguals, avaluació per part de l'alumnat, avaluació per part de les famílies, etc.

6.8. És important definir els objectius i els criteris d'avaluació de la pràctica docent i fer-los transparents i coneguts. Per això cal determinar un mapa de competències professionals sobre la docència, la tutoria i la direcció.

7. Xarxes educatives i intercanvis

7.1. Promoure xarxes de centres afavoreix el treball conjunt i compartir coneixements, recursos, materials i bones pràctiques. Addicionalment, la participació en aquestes xarxes podria obtenir un reconeixement de l'Administració, sempre que s'hagués definit prèviament el projecte i se n'avaluessin els resultats.

7.2. El professorat s'ha d'implicar en el treball en xarxa per potenciar la col·laboració de tots els agents socials i educatius de l'entorn a l'hora d'oferir una atenció integrada a l'alumnat i les famílies.

7.3. Convé fomentar espais d'intercanvi que afavoreixin la transferència de coneixement universitat-escola, escola-escola, entre etapes educatives, professorat novell-veterà, etc.

7.4. Col·legis professionals i altres agents poden col·laborar amb els centres educatius i generar sinergies en el disseny de programes de formació, la definició de processos d'acollida, l'orientació del professorat nou i la definició del perfil dels educadors, entre d'altres.

8. Condicions laborals

8.1. L'Administració ha de preveure un pla per definir un cos únic docent per al Servei d'Educació de Catalunya i, en el marc de la funció pública catalana, redefinir la funció pública docent.

8.2. L'avaluació del professorat s'ha d'orientar a la millora contínua i, en el cas que es determini que no s'assoleixen els aspectes requerits per a l'exercici docent, s'han de posar en pràctica mesures reguladores.

8.3. Tant els docents com els centres educatius han de disposar de recursos de suport i assessorament per vetllar pel benestar físic i emocional dels diferents professionals.

8.4. La jornada laboral dels docents ha de permetre disposar, en el marc del projecte educatiu de centre, d'espais de planificació i coordinació, i minimitzar les hores destinades a tasques de caràcter administratiu.

8.5. El professorat ha de tenir l'oportunitat de participar activament i col·lectivament en el disseny, el desenvolupament i l'avaluació del PEC.

“L'alumnat”

L'alumne és el protagonista del fet educatiu i, per tant, ocupa la centralitat del sistema. L'educació personalitzada ha d'atendre totes les dimensions de l'alumne, afavorir el seu màxim desenvolupament personal i social, i ajudar-lo a forjar el seu projecte de vida, amb igualtat d'oportunitats i amb recursos suficients per cobrir les necessitats.

La institució escolar promou l'aprenentatge de sabers i, al mateix temps, possibilita que cadascú vagi descobrint els talents propis. Tots els estudiants han de ser capaços d'entendre i analitzar críticament les propostes que els arriben des de diferents àmbits, gestionar la informació rellevant per generar coneixement. Aquesta capacitat és dinàmica i canviant, evoluciona durant la vida de les persones aportant flexibilitat i adaptabilitat als diferents escenaris vitals de caràcter personal, social i laboral.

En el sistema educatiu català, la singularitat de cada alumne i les seves necessitats han de ser els eixos vertebradors de l'acció educativa. En aquest sentit, és clau l'atenció personalitzada que afavoreixi la diversificació d'aprenentatges a partir del principi que cada alumne hauria de poder desenvolupar al màxim les seves potencialitats per assolir l'èxit educatiu.

La diversitat de l'alumnat és una font de riquesa que ha de revertir en l'aprenentatge i cal promoure-la en els grups d'alumnes a fi d'afavorir el procés d'ensenyament-aprenentatge. Així mateix, cal diversificar espais, formats i recursos, és a dir metodologies per donar resposta als diferents ritmes i processos d'aprenentatge. En aquesta singularització de l'atenció educativa és fonamental l'acompanyament per al creixement personal dels alumnes, amb l'objectiu de proporcionar una formació integral de la persona, que combini adequadament l'educació en valors, l'acció tutorial i l'orientació educativa.

1. L'enfocament competencial

1.1. La complexitat d'educar implica tenir en compte totes les metodologies d'aprenentatge per triar en cada cas la que millor s'adequa als objectius que es volen assolir. D'aquí la necessitat de diversificar continguts, mètodes, espais, formats, recursos, etc., i de superar l'actual compartimentació de matèries i horaris per avançar cap a un treball amb enfocament competencial més global i aplicant metodologies diverses.

1.2. Cal incorporar al projecte educatiu de centre el desenvolupament de les competències intrapersonals, personals i de relació amb els altres i l'entorn. Es posa de manifest la necessitat de treballar especialment l'esperit crític i afavorir l'aprenentatge emocional i social.

1.3. El currículum, orientat a l'adquisició i el desenvolupament de les competències pròpies de cada etapa, ha de ser gestionat per mitjà del PEC per respondre a les realitats i necessitats dels alumnes.

1.4. El sistema d'avaluació s'ha d'adequar a l'enfocament competencial: avaluació entre alumnes, autoavaluació, coavaluació, avaluacions externes... En aquest sentit, l'avaluació acadèmica, el currículum i l'evidència d'aprenentatge han de ser coherents entre si.

1.5. L'avaluació dels aprenentatges s'ha d'ajustar a l'enfocament competencial del currículum per proporcionar validesa al model educatiu.

2. L'atenció a la diversitat, personalització i acompanyament a l'alumnat

2.1. S'han de millorar els recursos per garantir la diversificació d'aprenentatges i per al desenvolupament màxim de les potencialitats de tots els alumnes:

- adequar les ràtios alumnes-docent en totes les etapes educatives;
- potenciar el suport educatiu personalitzat dins de l'aula (dos o més docents a l'aula);
- repensar les agrupacions d'alumnat d'acord amb les accions d'aprenentatge;
- revisar la normativa d'adequació dels espais dels centres per poder aplicar metodologies diverses;
- disposar de recursos de suport en funció de les necessitats del centre;
- afavorir la formació al centre.

2.2. Cal aprofundir en la definició i l'aplicació dels protocols d'atenció a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu, de manera que se'ls garanteixin tant els drets com el seguiment:

- atenció als alumnes amb diversitat funcional;
- atenció als alumnes amb trastorns d'aprenentatge o de comunicació;
- atenció als alumnes d'altres capacitats.

2.3. El sistema ha d'incorporar mesures de flexibilització creixent que permetin als alumnes desenvolupar itineraris diversos i disposar de passarel·les que s'ajustin a les seves necessitats i interessos.

2.4. L'orientació i l'acompanyament han de formar part del projecte educatiu; a través de l'acció tutorial s'ha de contribuir de manera efectiva al desenvolupament personal, social, acadèmic i professional de cada un dels alumnes.

2.5. L'Administració educativa ha de promoure la coordinació amb les altres administracions en les mesures per fer front a la no-escolarització, mitjançant els protocols corresponents, a fi d'assegurar el dret d'infants i adolescents a rebre l'educació obligatòria.

3. La participació de l'alumnat

3.1. S'ha de promoure la participació de l'alumnat al centre per tal de reforçar el caràcter de ciutadania activa tenint en compte que la participació s'aprèn i s'aprèn participant.

3.2. La participació activa de l'alumne en la presa de decisions sobre el seu aprenentatge és un dels elements de la personalització que més pot contribuir a augmentar el rendiment, la motivació i la satisfacció. Per això, cal obrir espais de participació orientats a la presa de decisions en

qüestions significatives, no tan sols del propi procés d'aprenentatge, sinó també de la gestió del centre o la implicació amb l'entorn.

3.3. Escoltar la veu de l'aprenent implica proporcionar-li experiències educatives amb les quals pugui participar progressivament en les decisions sobre la planificació, els continguts i l'avaluació dels seus aprenentatges. I això comporta canviar els processos i les formes amb què els alumnes poden influir en la seva educació.

4. El paper de les famílies

4.1. La participació de les famílies és cabdal en tot allò que ateny a l'educació dels fills i, per tant, s'ha de fomentar que col·laborin en les activitats del centre, alhora que milloren els canals de comunicació a fi que hi hagi una informació fluïda de tot el que afecta el desenvolupament integral del alumne. Escola i família han d'anar unides per ajudar a formar en valors i fer bones persones.

4.2. S'ha d'enfortir la comunicació amb la família per ajudar els docents a conèixer les circumstàncies en què es troba cada alumne i preveure l'ajuda que necessita, prenent en consideració que aquestes necessitats varien al llarg de les diferents etapes educatives.

4.3. Els centres educatius han de desplegar mecanismes de corresponsabilitat educativa família-escola-alumnat en relació amb el desenvolupament integral dels alumnes i en un marc de confiança mútua amb les famílies, per donar sentit a la continuïtat del procés d'aprenentatge dels fills.

4.4. Les famílies han de disposar d'espais de formació que els aportin les orientacions psicopedagògiques necessàries que els calguin per a l'educació dels fills, o bé col·laborar en la millora de la seva formació personal com a contribució a la formació al llarg de la vida.

5. El paper de l'entorn

5.1. Les competències bàsiques no només s'assoleixen a l'escola. La conjunció de família i centre educatiu és el factor més important, però també cal tenir presents les dimensions de l'entorn social, natural, laboral, sociocultural, etc. i les activitats extraescolars i de lleure com a factors educatius. En aquest sentit, s'ha de fomentar l'educació a temps complet i vertebrar l'educació formal, no formal i informal per incentivar l'aprenentatge més enllà de l'aula; s'ha d'aprofitar la riquesa del país en aquest àmbit.

5.2. S'ha de reforçar el compromís de les ciutats i els pobles educadors que promouen plans socioeducatius que afavoreixen les interaccions dels centres i l'alumnat amb l'entorn.

5.3. S'ha de garantir la igualtat d'oportunitats en l'accés a l'oferta extraescolar i maximitzar els recursos de l'entorn.

5.4. Cal promoure mecanismes de coordinació amb altres agents educatius (educadors socials, educadors de carrer...) que puguin fer d'enllaç entre l'escola i l'entorn.

6. Valors i convivència

6.1. El centre educatiu ha de ser un espai de benestar físic i emocional que vetlla per la formació integral de la persona. La idea que es formen bones persones i bons ciutadans ha d'inspirar transversalment l'acció educativa.

6.2. El model d'educació en valors ha de quedar recollit al projecte educatiu com a guia de la pràctica docent i perquè les famílies el coneguin. Els centres han de demostrar quin són els valors que transmeten a través de la seva acció diària i tenir present que treballen per millorar la qualitat humana.

6.3. Al centre educatiu els alumnes han de practicar i compartir els valors en positiu perquè, com a ciutadans, aprenguin a conviure en el marc d'una societat democràtica i respectuosa amb les persones i oberta al debat crític de les idees i de les actuacions. L'educació ha de preparar per aprendre a ser, a viure i a conviure. En aquest sentit, hi ha valors fonamentals que són aquells que afavoreixen viure en plenitud de drets i en el ple exercici dels deures en una societat democràtica.

6.4. La comunitat escolar ha de treballar conjuntament per elaborar protocols d'aprenentatge i promoció de la convivència i de prevenció, detecció i resolució de conflictes al centre. D'una manera especial, s'han de revisar i reforçar els protocols de detecció i actuació en casos d'assetjament escolar.

7. Tecnologia i xarxes socials

7.1. Cal que els alumnes coneguin i valorin la cultura i els instruments del seu temps, que pensin per ells mateixos i siguin actius en el treball, que s'esforcin i siguin responsables, que desenvolupin destreses de comunicació i cooperació en entorns heterogenis, que adquireixin coneixements i competències útils per a l'exercici de la ciutadania i la vida professional en un món globalitzat i canviant, i que aspirin a viure d'una manera ètica, solidària i racional. L'ús de les tecnologies digitals, organitzat d'una manera sensata, humanitzada i professional, és un fil conductor de l'assoliment d'aquests objectius i, per tant, de garantir el domini d'una eina que facilitarà l'aprenentatge al llarg de tota la vida.

7.2. Convé acompanyar els infants i els adolescents en la construcció de la seva identitat digital, i aportar-los criteris per a l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació i de les xarxes socials.

7.3. Cal avançar en l'ús escolar de les tecnologies de la informació i la comunicació i compartir-les amb els diferents agents implicats. L'assoliment de la competència digital es veu afavorida pels aprenentatges significatius i motivadors per als alumnes que les tecnologies mòbils fan possible, per tant, els centres educatius han de saber aprofitar totes les possibilitats de processament i comunicació de la informació d'aquests dispositius per integrar-los amb normalitat a l'activitat escolar.

Annex: Vots particulars

Vot particular de CCOO de Catalunya al Document 1/2017. Ara és demà. Debat sobre el futur de l'educació a Catalunya. Document final

Les CCOO de Catalunya, davant del present document final del debat sobre el futur de l'educació a Catalunya anomenat "Ara és demà", ha decidit votar negativament a la seva aprovació i presenta el següent VOT PARTICULAR:

- Ja des del primer moment en què l'anterior consellera el va anunciar, CCOO vam exigir que qualsevol debat sobre el futur de l'educació a Catalunya no hauria d'intentar ocultar les greus problemàtiques que té el sistema educatiu català.
- CCOO considerem que no s'ha complert aquest principi des dels inicis, ja que es feia l'encàrrec de pensar un nou sistema sense restriccions econòmiques ni normatives. Considerem, i així ho hem fet saber als treballs a la subcomissió, que no es podia pensar el futur de l'educació sense situar-nos en una realitat concreta.
- Respecte a les ponències, CCOO hem considerat que s'han elaborat únicament amb ulls d'escola tradicional. Segons la nostra opinió, si volem entomar els reptes educatius avui en dia, cal enfrontar la realitat en què ens trobem i, per tant, entendre l'educació en sentit ampli i al llarg de la vida: el temps lliure i d'oci dels nostres infants i joves, la formació professional i la universitària, així com l'atenció i l'educació a la petita infància. Igualment no s'han contemplat els àmbits d'actuació reals de l'educació, com és el municipal i altres àmbits territorials.
- Respecte al calendari del debat, hem denunciat que caldria entomar el treball d'una manera més raonada i amb menys presses. És un encàrrec massa precipitat, tenint en compte la realitat política, social i sindical en què ens trobem. Els esdeveniments dels darrers dies, amb el canvi en la direcció de la Conselleria, han estat una prova més que avala el nostre posicionament. És impossible, amb el poc temps de què s'ha disposat, realitzar un debat d'aquesta magnitud.
- Les CCOO hem arribat a la conclusió que tot aquest procés encetat pel CEC pretén donar una falsa imatge de participació de la comunitat educativa en l'elaboració d'un suposat sistema educatiu per al futur de Catalunya. Considerem que ha faltat molta més pluralitat en l'elaboració i la participació per arribar a un nou consens educatiu, així com molta més concreció a l'hora de definir les propostes.
- No s'ha produït un debat pròpiament dit en el si de la subcomissió, sinó que cada organització i/o entitat ha plantejat les seves opinions per quedar recollides en les actes de la subcomissió com a conclusions. La votació de les esmenes del document final, sense un debat rigorós i amb temps, ha estat la culminació d'aquest procés. Tant les ponències com les aportacions de les organitzacions del CEC i de la resta d'entitats i persones que telemàticament han fet

aportacions, es lliuraran a la consellera perquè en disposi com consideri i, per tant, no queda clar quin tractament es donarà d'aquesta participació.

Per tots aquests motius, les CCOO de Catalunya no podem avalar amb el nostre vot les utilitzacions futures que el Govern de la Generalitat de Catalunya faci de les conclusions del Consell Escolar de Catalunya.

Malgrat aquest posicionament, les CCOO hem participat activament als treballs de la subcomissió i hem organitzat, juntament amb altres organitzacions d'aquest Consell, debats sobre el procés. Així mateix, considerem que totes les persones que han conformat la subcomissió han estat treballant per aportar la visió de les seves organitzacions, i això sempre s'ha de valorar positivament. Pel que fa a l'organització del CEC, valorem el seu treball per reconèixer les opinions de les diferents entitats. Des de CCOO no podem més que agrair la seva dedicació.

Com a membres del CEC, analitzarem el seguiment de l'impacte del citat document en les polítiques educatives que s'implementin en el futur, després de l'anàlisi que en realitzi la Comissió Permanent del CEC.

Manuel Pulido
Representant de CCOO al Consell Escolar de Catalunya
Barcelona, 17 de juliol de 2017

Vot particular negatiu de FAPAC a la proposta final sobre el debat *Ara és demà*

Com a representació de les famílies, la nostra federació veu molt lamentable l'absència de bon començament de cap referència a la família dintre del sistema educatiu al títol de cap de les cinc ponències inicials: professorat, alumnat, centres educatius, pilars i arquitectura del sistema. Les famílies no tenim entitat ni per fer una ponència. Gràcies. Aquesta mancança detectada des de l'inici es va intentar solucionar amb l'afegitó de mig foli que apareix a la primera ponència, i unes pinzellades en l'apartat de l'alumnat. En tot cas, les famílies veiem amb incomoditat que no se'ns tingui en compte quan es parla d'educació i sí se'ns consideri i se'ns busqui quan toca pagar o protestar. El corporativisme és un actor important en l'escenari educatiu que cal tenir present i contribuir a limitar i reduir.

El sistema d'organització del mateix Consell Escolar de Catalunya contribueix a aquesta limitació i esmicolament de la presència i participació de les famílies. Hem criticat per activa i per passiva que qui representa les famílies actualment a la Permanent del Consell siguin representants de les federacions més minses i, en algun cas, persones sense fills escolaritzats al sistema educatiu. Permetre aquesta situació és una responsabilitat d'aquest Consell i una decisió que en darrera instància persegueix el silenci de qui sí que té fills escolaritzats al sistema educatiu. Seria lògic que el representant dels docents en actiu fos un jubilat de 75 anys? I que un sindicat amb menys del 5% de representació a les eleccions sindicals representés la resta de sindicats? O que hi hagués rotació entre els sindicats per estar a determinats llocs enlloc de seguir un principi de representativitat, tal i com estableix el mateix reglament del Consell? Això passa amb les famílies i

això és una burla que ha de canviar. No serveix l'excusa que la representació depèn de la rotació. I de reunions de sector en què cadascú té un vot malgrat representar realitats numèriques ben diferents i allunyades. Si qui representa el 67% de les famílies té un vot i qui en representa el 33% té 4 vots, és lògic el que passa. Per postres, l'elecció a dit de membres vinculats a entitats religioses radicals per tal d'ocupar llocs a la Permanent del Consell Escolar és un fet. També és un fet no menys important que la Secretaria d'aquest Consell estigui en mans del responsable de la sectorial d'ensenyament d'un determinat partit.

Dit això, comença el debat. Les famílies fora i el dirigent de la sectorial del partit al govern a dirigir-lo. La neutralitat tocada. Parlem de contingut. En especial dels temes que hem trobat a faltar o amb els quals no estem d'acord. Per tant, no s'entra a les qüestions que veiem ben reflectides en les aportacions de la subcomissió.

Diu Tonucci en una de les seves frases lapidàries: "Una escola per ser escola ha de ser pública, oberta a tothom". Algú s'ha pres la molèstia de comptabilitzar quants dels centres educatius que tenim ara a Catalunya són una escola i quants no ho són? I aquí la paraula pública significa que no hi hagi selecció i no tant que sigui gestionada per l'administració de torn. El nostre objectiu seria que totes fossin escoles públiques en el sentit de Tonucci. Ara no ho són. I no veiem un camí clar a les ponències en aquesta línia. De fet, es fan servir massa les mateixes expressions que en moltes decisions polítiques que ens han portat cap a aquesta situació o, millor dit, que han estat incapaces de canviar les coses.

Una altre aspecte de discrepància és el tema del centre educatiu i la seva autonomia. Ha de ser democràtic. Sotmès al control de la mateixa societat. Aquí rau un problema profund del sistema actual, que en resum seria el tema de l'autonomia de centre i de la seva governança. El consell escolar és qui ha de dirigir de debò el centre i l'equip directiu qui ha d'executar les decisions del consell escolar. Ara no és així, fins i tot quan la norma anava en aquesta direcció, la realitat no encaixava del tot. El que es proposa al text tampoc va en aquesta línia. Cal dir que un enemic ferotge de la democràcia als centres, a més del verticalisme, és l'abúlia i la manca d'implicació de determinats sectors docents. Gran problema, de difícil solució. Una direcció forta no implicarà millor en el projecte educatiu les persones que treballen en una escola. Un projecte col·lectiu sorgit del consell segurament ho aconseguirà millor. En darrer terme, caldria fer constar de manera clara i explícita que el centre educatiu està al servei de les persones i és la societat qui ha de vetllar perquè així sigui. La participació si no és decisòria esdevé una caricatura. Per tant, cal recuperar els consells escolars democràtics i decisoris, amb presència de la societat més enllà de la figura del representant municipal: caldria que hi fossin les associacions de veïns, entitats de lleure, antics alumnes, membres d'escoles i instituts adscrits, equips de menjador, fins ara incomprendiblement absents, com si fossin éssers d'una galàxia molt llunyana, etc.

Sobre el professorat, és evident que calen canvis en formació inicial i permanent. Malgrat tot, s'ha de dir que tenim en general uns professionals molt competents. Però una organització molt burocratitzada i un cert corporativisme, que en realitat és més aviat classisme, fa que determinats comportaments es sobredimensionin i la imatge surti distorsionada. Alguns dels problemes típics en parlar del professorat són la manca d'estabilitat d'algunes plantilles, amb una presència elevada d'interinatges, la gran quantitat de professionals en comissions de servei i tasques

administratives que demostrin una certa voluntat de fugir de l'aula, i en darrer terme la presència de persones amb poca vocació i poca empatia. El repte aquí és fer canvis en aquells aspectes que no funcionen sense tenir afectacions negatives en aquells aspectes que responen positivament.

Un tema important que no figura i passa de puntetes per tot el debat és el menjador escolar. Els nens mengen. En donem fe. I tenen la intenció de fer-ho per molt de temps. A nivell de màxims, ha de ser gratuït, universal i gestionat directament pel mateix centre, amb una dotació pressupostària suficient que en permeti el correcte desenvolupament. Ha de tenir una comissió del consell escolar que es cuidi del seguiment, per garantir una dieta equilibrada i l'aprenentatge d'hàbits correctes d'alimentació.

A nivell de concepte més ampli, caldria buscar un tipus d'aprenentatge que defugís el model del XIX i començaments del XX similar a la fàbrica, en què tots els alumnes d'una determinada edat aprenen el mateix al mateix temps sota un únic professor o professora de referència. Es pot parlar d'aprenentatge personalitzat, però cal anar més enllà. Grups d'edats i competències diverses poden ser el nucli actiu d'aprenentatge habitual del sistema, i no deixar els aspectes trencadors per a moments molt limitats i amb l'única finalitat de poder posar-los a la memòria de curs.

L'escola pot ser una gran eina de lluita contra la pobresa si ofereix competències i coneixements als sectors socials desfavorits per tal que millorin la seva situació de manera que s'activi l'ascensor social. Però en un marc en què per a molta gent el fet de tenir fills és un passaport directe cap a la pobresa, en què aproximadament un 30% dels menors de 16 anys (per tant, dels nostres alumnes) està sota el llindar de la pobresa, la millor política educativa és la lluita contra la pobresa. I aquí el Departament d'Ensenyament ha de deixar d'amagar el cap sota l'ala, com ens ha tingut acostumats tot aquest temps, i començar a treballar amb altres administracions en aquesta línia. En el futur volem un món sense cinisme a l'administració, a la societat ni a l'escola, en què el fet d'existir garanteixi una sèrie de coses per les quals ara has de barallar-te. Un món en què els alumnes d'avui es desenvolupin com a persones i visquin en llibertat i puguin arribar a ser allò que s'han plantejat, sense limitacions, amb naturalitat.

Àlex Castillo

Representant de FAPAC al Consell Escolar de Catalunya

Barcelona, 17 de juliol de 2017

Vot particular que formula la UGT de Catalunya amb relació al document "Ara és demà", sobre el futur de l'educació a Catalunya

Des de la UGT de Catalunya volem, en primer lloc, fer un reconeixement a la feina desenvolupada pels ponents i els membres del Consell Escolar durant aquests mesos de treball. Han estat uns mesos de treball intens i enriquidor. S'ha fet debat sobre molts dels temes que afecten el sistema educatiu de Catalunya i aquesta, com no pot ser d'una altra manera, és una bona aposta.

Ja des d'un bon inici, però, la UGT de Catalunya, a través dels membres que formem part del Consell Escolar, vam percebre que la proposta era molt ambiciosa, alhora que necessària per al

futur del nostre país. Tanmateix, l'estudi que es proposava no partia de la realitat que tenim en les aules de Catalunya, ni tan sols comptava amb fer cap previsió econòmica per dur-la a terme.

Com no pot ser d'una altra manera, hem fet aportacions al debat, de viva veu i per escrit, i hem participat en tot allò que ha estat menester. De mica en mica, ens hem adonat que les nostres expectatives de debat per a la millora del sistema educatiu anaven quedant copsades en major o menor mesura, però que no ens podríem sentir còmodes amb un document final que no aporta les solucions que des del sindicat pensem indispensables.

És per aquest motiu que la UGT de Catalunya ha decidit votar en contra del document del Consell Escolar d'avui dia 17 de juliol de 2017.

En línies generals, voldríem remarcar amb relació al debat:

- En les diferents ponències no s'ha debatut sobre el sistema dual públic i privat del nostre país, tema que és cabdal i, per ser controvertit, pensem que no es pot excloure del debat. Si hem de repensar l'escola que volem per a Catalunya, aquesta és una realitat que no es pot passar per alt. S'ha de parlar dels concerts econòmics, aprofundir-hi i, si cal, fer-hi els canvis necessaris.
- Una altra apreciació que volem fer respecte al debat (en genèric) és que no s'ha dedicat una part del mateix a la situació actual a les aules.

Ens trobem en un moment en què s'ha d'implementar de manera progressiva el decret de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu i no tenim clars els mitjans humans i materials que s'hi hauran de destinar.

Seguim amb barracons a moltes de les nostres escoles i hi ha un greu problema de segregació escolar per barris i per centres educatius, manca de formació del professorat... i un llarg etcètera de mancances i problemes manifestament millorables, que s'haurien de tractar abans de fer les noves propostes.

Per no parlar de retallades socials i una inversió en educació del 2,9% sobre el PIB, molt per sota dels països desenvolupats (la LEC marca el 6%).

Seguim amb un horari incompatible amb l'excel·lència professional, unes ràtios vergonyoses i manca de recursos a les aules, tant materials com de personal. Tenim també milers de docents que han de fer més hores de les que toquen per tirar endavant projectes i d'altres amb horaris precaris de jornades de 10 hores setmanals. Pensem que ignorant la realitat de les nostres aules no es pot construir un nou projecte que sigui seriós i que no estigui abocat al fracàs.

- L'autonomia de centre, el decret de plantilles i el decret de direccions no es posen en qüestió dins del projecte, però som milers els docents que qüestionem el desplegament de la LEC. Sense debatre aquest punt clau, no es pot tirar endavant cap projecte. (La UGT de Catalunya,

com a sindicat més representatiu al territori, ha promogut mesures legals en contra dels decrets de plantilles, de direccions i de perfils).

Per tot plegat, des de la UGT de Catalunya ens veiem obligats a qüestionar la implementació d'un nou canvi no pactat en el nostre sistema. Una nova reforma educativa feta a mida del projecte educatiu que té decidit la Generalitat sota el paraigua d'un consens que no és real. Que no existeix.

- El canvi que es proposa seria més polític que educatiu, amb l'horitzó d'un nou país, apostant per una educació transgressora, amb una mirada a països avançats en què la inversió en educació és infinitament superior a la nostra i en què el reconeixement social dels docents també ho és, però aplicat a un context, el nostre, que és totalment diferent.

Dissortadament, aquesta és la situació. No volem vendre fum, i temes tan importants com la dotació econòmica i humana per portar a terme la implantació d'aquest projecte ni es posen sobre la taula ni tan sols s'esquemmatitzen.

Amb relació a les diferents ponències, sense entrar en la relació detallada del que serien els nostres punts de desacord amb el document, volem assenyalar algunes qüestions que ens semblen rellevants:

- Quant a la primera ponència "Els pilars del sistema educatiu", pensem que aquesta, tal i com estava redactada, donava peu a obrir un debat profund de diferents temes essencials per al nostre sistema educatiu, com són la interculturalitat, el multilingüisme o el paper real de les famílies en cadascuna de les etapes formatives dins el nostre sistema. Sí que són temes que s'han tractat en les diferents jornades de debat, però que per si soles ja haurien de tenir un espai propi de debat, per arribar a un veritable projecte. Estem segurs que ni tots els membres del Consell Escolar, ni de la comunitat educativa tenen la mateixa concepció d'allò que ha de ser la multiculturalitat o el plurilingüisme. No queda definida la contribució de l'entorn digital en els centres, necessària en el moment actual, tant en el seu aprenentatge, com en educar en l'ús correcte de les tecnologies digitals. Arribem a un text genèric que no aporta, al nostre parer, cap avanç significatiu en els temes que es proposen.
- Amb relació a la segona de les ponències "L'arquitectura del sistema educatiu", no acabem de compartir l'aposta per fer els canvis en les etapes, sense explicar els beneficis d'aquests canvis.

Tampoc podem compartir l'escolarització als centres d'infantil i primària dels alumnes de 2 anys; entenem que s'hauria de tendir en tot cas al no trencament de l'etapa d'educació infantil, creant centres educatius de 0-6, aprofitant el patrimoni pedagògic de Catalunya del cicle 0-3.

El sistema ha de tendir als estàndards d'abandonament escolar proposats per l'estratègia Europa 2020, però no acabem de tenir clara la manera d'arribar als nivells que es requereixen. Hem de recordar que per a Espanya el nivell hauria d'arribar al 15% (la majoria de països europeus tenen un 10% d'objectiu). No podem compartir la idea que una de les mesures per

arribar a la fita proposada sigui allargant la formació obligatòria (i possiblement apujant l'edat mínima per treballar?). S'ha de lluitar contra l'abandonament escolar des de dintre de les aules, amb propostes educatives engrescadores per als infants i amb un projecte real per evitar la segregació escolar. No és de rebut maquillar els resultats. Hem de tenir en compte que si l'abandonament escolar ha baixat en els darrers anys, ha estat en gran mesura per l'augment de l'atur, cosa que incentiva el continuar en els estudis.

Els canvis en l'estructura dels cicles d'educació infantil, primària, educació secundària, ensenyaments obligatoris (16-18 anys), així com la formació professional superior, són canvis molt profunds i transgressors, que no podem abordar en una ponència. Les propostes s'han d'emmarcar en un sistema totalment diferent al proposat, en què seria necessari fer un canvi radical de tot el nostre sistema educatiu, tant a nivell curricular com normatiu i social.

Quant al debat entorn de l'FP, ens sembla molt oportú, però potser ha mancat (donat que parlem d'estudis postobligatoris), parlar dels batxillerats i l'accés als estudis universitaris per ambdues vies. Ha mancat temps per fer l'estudi en profunditat.

Es proposa una FP bàsica per a alumnes que no puguin continuar en una FP superior, no donant cap sortida ni itinerari que afavoreixi ponts per aquests alumnes.

També hem trobat a faltar les referències a l'ensenyament d'idiomes i ensenyaments d'adults.

Sense entrar en profunditat en tots i cadascun dels temes que es proposen en la ponència, reiterem que en la mateixa s'haurien d'haver tractat ja temes relatius a les dotacions econòmiques, canvis normatius i xarxes necessàries per a dur a terme les propostes.

- Quant a la tercera ponència "El centre educatiu", i sense ànim de ser molt extensos, volem significar que dins de l'apartat de autonomia de centre no podem compartir la necessitat de redefinir la funció pública catalana. Pensem que el sistema d'oposició dels funcionaris no és el tema de debat, i que entrem en una afirmació de molta més profunditat i de moltes conseqüències.

Estem a favor de l'autonomia pedagògica del centre, però pensem que la diversa opinió dels membres del Consell Escolar no queda còpsada fidelment quan es parla de l'autonomia de centre en els aspectes organitzatius i de gestió, cosa que ens porta a pensar en els decrets abans esmentats, amb els quals no estem d'acord.

Aprofundeix en l'autonomia de centre, en la qual la figura de la direcció amb lideratge pedagògic és qui té la potestat de seleccionar el professorat en cada centre. En aquest cas, el director es presenta en un sistema jeràrquic i poc participatiu.

Quant a les avaluacions i la col·laboració amb l'entorn, pensem un cop més que ha mancat el temps suficient per fer un debat a l'alçada del tema. Entre altres coses, s'haurien d'haver fet propostes quant a l'abast de la inspecció i dels EAP, així com els recursos necessaris perquè facin de manera adequada la tasca que els és pròpia.

Per acabar, pensem que no podem parlar de convivència sense fer propostes fermes, per exemple en temes d'assetjament (ciberassetjament o dins de l'aula), i sense preveure els recursos necessaris a aquest efecte.

- Amb relació a la quarta ponència “El professorat”, la ponència presenta i proposa a un docent amb un compromís ètic, unes dimensions i competències diferents a les del rol professional actual. Constantment fa referència a la necessitat d'una formació inicial i permanent per garantir una bona competència docent, en què l'actualització i el reciclatge són imprescindibles. Per poder arribar a assolir tot el que proposa, cal fer un canvi de política educativa i legislativa, en què el docent tingui un tracte diferent a l'actual, amb disponibilitat horària per fer aquesta carrera professional i una gran inversió (pública) econòmica dedicada a la mateixa. No compartim el model d'accés a la carrera docent tal i com es planteja en el projecte.

Amb relació a la proposta d'accés a la formació docent, es plantegen mecanismes de selecció inicial, amb formació posterior en 5 cursos acadèmics (3 anys de grau i 2 de màster) amb uns itineraris que s'anuncien i no queden definits. Tampoc considerem necessària la proposta de dos anys de pràctiques formatives per obtenir l'acreditació al docent, un cop obtingut el màster i superat aquest període formatiu amb avaluació positiva.

Tot i valorar la necessària qualitat formativa dels nostres docents, aquesta ha de venir acompanyada del reconeixement econòmic i social posterior, a fi i efecte de no desincentivar les noves vocacions.

La proposta ens porta a 7 anys entre formació i pràctiques per poder accedir a la docència.

Tampoc compartim la via proposada per a accedir com a docent al sistema. La proposta d'una llista única per a centres públics i concertats, trenca el sistema d'oposició en què preval el criteri de mèrit, capacitat i especialitat. Ara es vol implementar un sistema poc transparent, subjectiu i sotmès a la selecció de les direccions.

Molts canvis conceptuals, legislatius i laborals gens treballats, poc especificats i amb una inversió inexistent.

- Quant a la darrera de les ponències “L'alumnat”, des de la UGT de Catalunya pensem que no es pot fer un tractament seriós de l'alumnat sense debatre el paper cabdal de la família que hi ha darrere d'aquest alumne. La família (un cop més per manca de temps) hauria d'haver estat un eix importantíssim del debat en aquesta ponència, i no ha estat així.

També volem fer esment al tractament de la diversitat. Des de la UGT de Catalunya pensem que és un tema que en absolut està resolt dins de les aules i que és importantíssim per evitar el fracàs escolar i per equitat i justícia social. Els alumnes han de rebre una educació adequada a les seves capacitats en cadascun dels nivells educatius a què s'incorpora. S'han de destinar els recursos necessaris a l'atenció a la diversitat i, fruit del debat, haurien d'haver

sortit propostes fermes i decidides per abordar aquest tema de rellevància inqüestionable. Un país que aprecia el seu futur ha de donar els recursos econòmics necessaris i les eines per tal de tenir una educació de qualitat. I aquesta educació de qualitat passa necessàriament per l'atenció a la diversitat, tant en els casos d'alumnes amb necessitats especials com en aquells alumnes, oblidats del nostre sistema, que tenen altes capacitats i que sovint passen desapercebuts per les aules, i fins i tot tenen un alt percentatge de fracàs escolar. S'han de posar a l'abast dels docents les eines necessàries per detectar l'existència d'aquests alumnes i se'ls ha de garantir l'adequat seguiment per tal de potenciar el seu talent.

Amb relació als alumnes amb necessitats especials, pensem que s'hauria d'haver encetat un debat seriós entorn del projecte per a un sistema educatiu inclusiu, per valorar les propostes i fer les necessàries aportacions quant a les necessitats que els centres i els docents tenen per abordar aquest tema. No tan sols propostes econòmiques, sinó les necessàries reflexions entorn de la preparació dels docents.

El debat ha estat intens, enriquidor i un possible inici. El document que s'ha presentat per a la seva aprovació en el si del Consell, al nostre parer, tot i haver-se produït com a conseqüència d'un debat enriquidor, des de la UGT de Catalunya no el podem subscriure pels motius que hem expressat. De la mateixa manera, oferim la nostra col·laboració per a tots aquells projectes que es puguin encetar per avançar en la direcció de la millora en la qualitat de l'educació al nostre país.

Laia Martí
Pepi García
Àngela Rodríguez
Representants d'UGT al Consell Escolar de Catalunya
Barcelona, 17 de juliol de 2017

Vot particular presentat per Pere Forga, membre del Consell Escolar de Catalunya pel sector del professorat de nivells no universitaris en representació de la Unió Sindical Obrera de Catalunya (USOC), sobre el document de conclusions del projecte "Ara és demà: reptes de l'educació a Catalunya", aprovat en la sessió plenària del CEC de 17 de juliol de 2017

Davant del document de conclusions, la Federació d'Ensenyament de la USOC presenta el seu vot particular contrari al document de conclusions aprovat i el fonamenta en els següents termes:

El debat "Ara és demà" s'ha presentat des del principi com un exercici teòric de reflexió sobre quins són els reptes que hauria d'afrontar l'educació a Catalunya en un futur proper i quines propostes s'articulen des de la comunitat educativa, mitjançant un debat profund, d'àmplia participació dels agents implicats, de particulars i de tot tipus d'entitats que han posat sobre la taula propostes innovadores, com a mínim per tenir-les en compte. Un excel·lent exercici teòric que en ocasions ha quedat desconnectat de la realitat.

El treball de la subcomissió s'ha fonamentat a partir de cinc ponències i sobre dos paràmetres totalment inèdits que ens van sorprendre des del primer moment, marcant l'evolució del debat i les conclusions finals, és a dir, el document sotmès a votació al Ple del CEC el dia 17 de juliol. No tenir present el marc legal actual (lleis orgàniques de l'Estat, LEC, EBEP, ET, convenis i pactes col·lectius), ni tampoc cap limitació en la disponibilitat pressupostària —en els temps que corren i en qualsevol moment— ha comportat mantenir el debat en un marc més filosòfic. Francament, absteure's de les importants retallades pressupostàries en educació que han reduït la inversió en educació a menys del tres per cent del PIB, acosten a l'absurditat algunes de les propostes debatudes, no per no poder ser vàlides, sinó senzillament per la impossibilitat econòmica per portar-les a terme en l'actual conjuntura econòmica i en la futura. Situar-se en uns límits raonables afavoreix la concreció i l'aproximació a la realitat i, per tant, la utilitat del treball efectuat.

S'ha magnificat el concepte de consens, paraula essencial per assolir grans objectius. El consens, però, mai no pot plantejar-se amagant o ofegant la problemàtica real ni les diferències de concepte. L'objectiu del treball de la subcomissió era plantejar consensos i dissensos, i aquests darrers considerem que són molt poc presents al document. La definició del sistema educatiu, les modificacions en l'arquitectura i la funció de centres i professorat s'han mantingut en un pla excessivament teòric. Hi ha hagut una voluntat específica de no clarificar sobre la configuració del sistema educatiu. El document expressa de manera genèrica la necessitat d'un finançament adequat del conjunt del Servei d'Educació, però no es diuen les coses pel seu nom. S'hauria d'haver tractat detalladament sobre volum del finançament de l'educació a Catalunya, que és on es troben les grans diferències, i per què. La indefinició volguda en què s'han volgut mantenir certs debats no afavoreix aprofundir en els temes més controvertits i la pressa per agilitar els treballs de la subcomissió, amb només tres sessions per ponència, tampoc no ho ha permès. En definitiva, el calendari ha estat massa comprimit.

És evident que no tot ha estat negatiu. Les reunions de la subcomissió han tingut moments enriquidors i de complicitat entre persones de procedències molt diverses que hem compartit idees interessants. Valorem també molt positivament el bon clima de les sessions de treball.

Pere Forga
Representant d'USOC al Consell Escolar de Catalunya
Barcelona, 17 de juliol de 2017

Vot particular d'USTEC-STES sobre el document *Ara és demà*

El nostre sindicat, des dels seus orígens paral·lels al restabliment de la democràcia al país i als centres educatius, sempre s'ha caracteritzat per exhibir uns posicionaments públics en defensa de l'escola catalana, pública, lliure, democràtica, coeducadora i compensadora de les desigualtats. És per això que el nostre suport a qualsevol document transcendent, legal, normatiu o filosòfic és garantia que es comparteixen aquests valors que nosaltres entenem imprescindibles per construir una comunitat política democràtica, solidària i igualitària.

Malauradament, i després d'examinar i debatre amb exhaustivitat, hem arribat a la conclusió que la iniciativa de *l'Ara és demà* no compleix pràcticament cap d'aquests requisits, i és per això que presentem aquest vot negatiu particular que argumentem a partir de les consideracions següents.

En primer lloc, detectem que els procediments de redacció, els mecanismes de debat i participació inspiren desconfiança. La ponència s'ha fet de dalt a baix, des d'un entorn aparentment acadèmic, i que tanmateix respon a objectius i finalitats polítiques aliens a l'interès general al sistema educatiu públic, i sí en canvi a l'aplicació de polítiques educatives que tracten de blindar l'existència de l'anomalia que suposa una potent escola concertada, així com iniciatives d'introduir mecanismes de gestió i valors neoliberals en el món educatiu. A més, les maneres sobre les quals els ponents han tingut la possibilitat d'acceptar o rebutjar les esmenes o aportacions han estat poc transparents. Entenem que un procés tan transcendent sobre com hauria de ser l'educació del futur hauria requerit un procediment de baix a dalt, amb la participació activa del conjunt de la comunitat educativa i l'exclusió d'interessos aliens a l'escola, com ara el món empresarial.

En segon lloc, entenem que el document encarregat pel Consell Escolar de Catalunya parteix d'una mala diagnosi sobre les necessitats de l'educació catalana. Els problemes actuals a què ha de fer front el sistema no tenen res a veure amb qüestions pedagògiques, metodològiques, d'autonomia, de gestió, de perfils o altres aspectes sobre els quals *l'Ara és demà* insisteix de manera recurrent. Ans al contrari, els problemes reals són obviats o tractats de manera succinta. Com hem denunciat al llarg de les darreres dècades, i en la mateixa direcció que la comunitat educativa i bona part de l'acadèmica han explicat, el sistema educatiu del nostre país té un problema greu de segregació escolar, en què la persistència d'una xarxa de centres privats sostinguts amb fons públics representa una anomalia europea que caldria corregir en la direcció del que va indicar la Iniciativa Legislativa Popular d'Educació o el Debat Alternatiu de l'Educació: la seva absorció per part del sistema públic o optar per mantenir-se com a centres privats sense subvencions públiques. Lligat precisament a l'existència d'aquesta doble xarxa que *l'Ara és demà* pretén blindar, hi ha un problema extraordinàriament greu de desigualtats educatives que el document no aborda amb prou determinació ni proposa mecanismes raonables.

Un altre dels problemes que el document del Consell no aborda és el creixent control del sistema educatiu que el poder econòmic té. Les pressions creixents de les patronals i organitzacions empresarials a l'hora d'intentar dissenyar les formes i el mapa de la formació professional n'és una bona mostra. De la mateixa manera, els processos d'externalització de bona part dels serveis i la formació docent representen una greu amenaça a la condició pública i democràtica de l'escola. A més, percebem, d'acord amb els darrers canvis normatius, avalats pel que es desprèn de *l'Ara és demà*, que s'estan imposant criteris de gestió privada en l'administració dels centres públics, fet que no millora la qualitat educativa i sí genera una creixent conflictivitat interna en els centres, a més d'atemptar contra els drets laborals dels docents.

Lligat a això darrer, i també vinculat amb el que s'esdevé a la societat catalana al llarg dels darrers anys, *l'Ara és demà* no reconeix que la pèrdua de democràcia en els claustres i els consells escolars, amb un poder executiu cada vegada concentrat en menys persones, suposa una pèrdua de qualitat educativa i cívica. El document més aviat tracta d'aprofundir en una cultura jeràrquica que atorga massa poder a les direccions a costa de la capacitat dels docents, l'alumnat i les

famílies de participar en les decisions quotidianes dels centres educatius. A més, el fet que la feina depengui cada vegada més de les direccions resta tota capacitat de dissidència. Això, tenint en compte que tot centre educatiu té una dimensió d'escola de ciutadania, dibuixa una Catalunya del futur en què la democràcia vagi perdent qualitat i autenticitat.

D'altra banda, resulta ben preocupant que l'*Ara és demà*, així com els seus precedents de la Llei d'Educació de Catalunya (2009) o el Pacte Nacional d'Educació (2006), es caracteritzen per l'absència de consens amb la comunitat educativa; molt especialment, s'han fet i es fan al marge del professorat, al qual s'ha exclòs de manera subtil de la redacció i el control d'aquestes normes. És terrible que l'administració, i el món acadèmic lligat a aquesta, tingui tan escassa confiança en aquells que han de dur a terme qualsevol canvi significatiu en el present i en el futur. És poc intel·ligent que, precisament a partir de l'exclusió del professorat i dels seus legítims representants, es tractin d'aplicar uns canvis que, finalment, sense la col·laboració i l'entusiasme dels docents, s'acaben fent a mitges, entre les grans resistències inspirades per la desconfiança que generen certes formes despòtiques.

És molt significatiu que el document faci tan escasses referències a un dels grans problemes del sistema educatiu que té a veure amb una manca de recursos endèmica, que fa que el nivell d'expectatives europees xoqui amb la realitat d'una inversió educativa llatinoamericana. El sistema educatiu català s'ha caracteritzat històricament per un dèficit endèmic de recursos materials i humans, que en els darrers anys, amb l'excusa de les retallades, no ha fet més que agreujar-se. Entre bona part del professorat, s'ha dit, després de llegir l'*Ara és demà*, que es volen substituir recursos per discursos. El cert és que tenim un nivell pèssim d'edificis escolars en quantitat i qualitat constructiva, unes ràtios molt per sobre del que és raonable, un professorat que ha vist reduir prop d'un terç la seva capacitat adquisitiva en una dècada. En aquestes circumstàncies, és molt difícil parlar de qualitat quan som en fase de supervivència, i moltes de les iniciatives pedagògiques per millorar un sistema amb un nombre d'alumnes per classe molt per sobre del que és raonable sona a dietes miracle. L'absència d'un posicionament ferm de l'*Ara és demà* sobre aquesta qüestió, pensem que li fa perdre autoritat davant la comunitat educativa.

Pel que fa a algunes de les propostes que apareixen al text, veiem amb extraordinària preocupació que es tracti de vendre com a modern i innovador el que són mesures clàssiques del neoliberalisme més tòxic que, arreu del món, no ha fet sinó deteriorar els sistemes educatius.

Veiem amb gran preocupació que no hi hagi mesures realistes o imaginatives per resoldre el problema de l'abandó escolar prematur o les alternatives a aquells alumnes que tenen dificultats per adaptar-se a un entorn escolar formal, i que les solucions siguin semblants a les plantejades per l'exministre Wert a còpia d'una formació professional bàsica excoent. O que no s'hagi calculat el perill d'universalitzar una formació professional dual sense tenir en compte les característiques d'un empresariat català caracteritzat per no ser sempre respectuós amb les condicions laborals o amb les normatives bàsiques de riscos laborals.

Critiquem l'obsessió dels ponents pel concepte d'autonomia. No es tracta de la idea tradicional d'autonomia, vinculada a una adaptació del centre al seu entorn escolar, sinó que la que promou l'*Ara és demà* es contempla com una concentració de poder per part de les direccions, així com

generar projectes educatius que facin que el sistema educatiu acabi essent com a un arxipèlag d'experiències diverses i poc coherents entre si, que poden acabar reforçant la segregació i la desigualtat i que acabin essent una simple excusa per tal que cada centre es converteixi en una mena d'empresa que competeix amb les altres, a la recerca de l'alumnat més benestant i amb major capital educatiu, i amb uns docents que acabin també competint entre ells per mantenir el seu lloc de treball. Es tracta, en termes de Christian Laval, de fer que alumnes, mestres i professors esdevinguin "empresaris de si mateixos" que dinamiten els principis de llibertat, igualtat, solidaritat que entenem irrenunciabls a l'escola d'avui i la de demà. Entre certa retòrica benintencionada, la realitat és que les novetats que ja s'estan aplicant en aquesta direcció (com ara els perfils professionals) acaben essent una simple excusa per potenciar una gestió privada i autoritària (al final l'autonomia d'escola s'acaba concretant en la capacitat de les direccions de triar a dit el professorat). A més, constatem que aquest nou ordre neoliberal que es pretén imposar al sistema acaba amb principis que entenem irrenunciabls com el de la llibertat de càtedra o de la independència de criteri.

Altres aspectes que apareixen a les ponències sobre el centre educatiu o el professorat ens semblen molt sospitosos. La idea d'intentar barrejar l'escola pública i l'escola privada en un únic sistema no ens fa pensar en una altra cosa que en un procés de privatització. I més enllà que, com a sindicat, defensem sempre la gestió pública dels serveis públics, l'experiència internacional ens porta a constatar que aquests processos degraden profundament els sistemes educatius i acaben definitivament amb la idea de l'educació com a ascensor social amb capacitat d'assegurar la igualtat d'oportunitats. No podem acceptar de cap manera que no es parli de funció pública docent, perquè precisament només treballadors públics, seleccionats de manera transparent i pública, en funció de criteris d'igualtat, mèrit i capacitat, i amb una absoluta estabilitat laboral, són capaços de garantir la necessària neutralitat política i independència personal capaç d'assegurar una educació honesta i de qualitat. Creiem que el document conté, entre bones intencions i retòriques benintencionades, un conjunt de mines disposades a fer esclatar una educació pública que ha possibilitat en les darreres dècades que el nostre país hagi pogut protagonitzar un gran salt endavant en progrés cultural, econòmic i democràtic.

Finalment, USTEC-STES no s'ha limitat mai a detectar els problemes del sistema i a denunciar les possibles amenaces a l'educació, sinó que sempre ha tingut una actitud propositiva. En aquest sentit, considerem que la millor proposta possible per a l'educació catalana dels propers anys es troba recollida a la Iniciativa Legislativa Popular d'Educació, avalada per un procés participatiu rigorós, amb més de 95.000 signatures i centenars d'entitats lligades a l'educació, entre les quals el nostre sindicat. Al nostre entendre, ha estat una de les iniciatives que han suscitat i sumat més consens des de la comunitat educativa i haurien de ser les seves propostes les que haurien de modelar el futur de l'educació del nostre país. Això vol dir:

Una xarxa pública, única i gratuïta, des de les escoles bressol fins a la universitat; la reducció progressiva dels concerts escolars fins a la seva eliminació; impedir la gestió privada als centres públics; la recuperació de la democràcia a tot el sistema; una autonomia pedagògica, amb capacitat de gestionar els projectes educatius per part de la totalitat de cada comunitat educativa amb la finalitat d'apropar-se a cada entorn escolar i tenint com a objectiu general que l'alumnat de tots els centres pugui arribar a assolir el màxim de coneixements independentment del centre o

entorn escolar en què li toqui estudiar; la igualtat de gènere; una avaluació formativa que serveixi per millorar permanentment el sistema, i no pas com a eina de competitivitat o penalització; el català com a llengua vehicular; un mínim d'un 6% del PIB d'inversió pública i discriminació positiva, amb més recursos, per a aquells sectors que més ho necessitin.

Finalment, entenem la transcendència d'aquest debat. Entenem que en el futur se'ns jutjarà per les decisions presents. I les de *l'Ara és demà* entenem que responen a un dels mals dels dies presents: la creixent bretxa de desigualtat fa que aquells més privilegiats tractin de blindar-se. Nosaltres creiem tot el contrari: només una escola que treballi per a una societat més justa i igualitària pot dibuixar el país que Francesc Macià reclamava: “una Catalunya lliure, socialment justa, econòmicament pròspera i espiritualment gloriosa”.

Francesc Saló i Navarra.

Representant d'USTEC-STES al Consell Escolar de Catalunya

Barcelona, 17 de juliol de 2017